

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

21. september 2012

**Høringsvar fra Dansk Ornitologisk Forening om zoneringsplan for friluftslivet på
Naturstyrelsens arealer
J.nr. NST-804-00004**

Dansk Ornitologisk Forening (DOF) har med stor interesse læst Naturstyrelsens udkast til zoneringsplan for friluftslivet på Naturstyrelsens arealer.

Indledningsvis vil DOF gerne anerkende, at der er stort behov for at revidere det eksisterende system med A- og B-skove, idet denne klassificering ikke har været opdateret i årtier. En ny tilgang er derfor særdeles velkommen, idet de gamle B-skovsudpegninger oftest ikke var baseret på hensyn til natur og biodiversitet, men forårsaget af andre hensyn, som fx naboforhold, jagt etc.

Videnbaseret zoneringsplan af hensyn til biodiversiteten

Det er DOF's opfattelse, at en videnbaseret zoneringsplan af hensyn til de forskellige interesser, er et helt nødvendigt og effektivt virkemiddel. Foreningen ser meget gerne, at en ny, moderniseret zoneringsplan tager udgangspunkt i behovet for at bevare og sikre biodiversiteten på den ene side og hensynet til et rimeligt og bæredygtigt friluftsliv på den anden side. Dette ses desværre ikke helt at være tilfældet i det foreliggende udkast, idet Naturstyrelsen ses primært at tage udgangspunkt i behovet for flere områder med fokus på rekreative aktiviteter og flere områder til etablering af friluftsfaciliteter, jf. vores bemærkninger nedenfor om processen. Hvis tilgangen var videnbaseret i forhold til de enkelte enheder og behovet for bevarelse af biodiversiteten, forekommer det også mærkværdigt, at man på forhånd kan arbejde ud fra en målsætning om, at arealet med stillezone ikke bliver højere end arealet af de nugældende B-skove (7-8 %).

DOF hilser det i øvrigt meget velkomment, at der indføres en rullende planlægning, hvor driftsplanerne (og dermed zoneinddelingerne) revideres med kortere intervaller end hidtil, fx 4 år.

Større hensyn til biodiversiteten vil ikke alene bidrage til, at Danmark lever op til de internationale forpligtelser og være til gavn for dyre- og plantelivet. Det vil i høj grad også komme mange af de almindelige naturgæster til glæde, idet brugerundersøgelser har fastslået, at noget af det folk lægger særlig vægt på i naturen, og ikke mindst i skovene, er fred og ro samt oplevelsen af et spændende dyreliv.

DOF mener, at de to udgangspunkter (beskyttelse og benyttelse) kan afbalanceres til fælles fordel, men det kræver, at der forinden fastlæggelse af en zonerings gennemføres en analyse med kortlægning af beskyttelsesbehov. Det er nødvendigt, hvis biodiversiteten skal sikres mod tilbagegang på Naturstyrelsens arealer, således som Danmark er internationalt forpligtet til.

Jagt på Naturstyrelsens arealer udgør en særlig problemstilling i relationen mellem biodiversiteten og forstyrrende aktiviteter. Ikke alene er jagt i sig selv naturligvis en forstyrrende aktivitet, men det bør især fremhæves, at jagt har en meget stor afledt effekt i forhold til andre aktiviteter. Det er det der kaldes *jagtens multiplikationseffekt* på andre aktiviteter forstyrrelseseffekt. Ikke alene forringer jagten de øvrige naturbrugerers naturoplevelser som følge af selve vildtnedlæggelsen, men jagt medfører en væsentlig forøgelse af dyrenes flugtafstand og skyhed, hvilket resulterer i, at andre aktiviteter også forstyrrer vildtet mere. DOF anbefaler derfor, at jagt på Naturstyrelsens arealer begrænses mest muligt.

Terminologi

Hvis resultatet skal være afbalanceret, kræver det en objektiv og afbalanceret tilgang. Her savner DOF en afbalancering af planen, idet alene titlen, ”Zonering for friluftsliv på Naturstyrelsens arealer”, signalerer hovedvægt på hensyn til de rekreative aktiviteter. Det samme gælder til dels de foreslåede betegnelser for de tre zoner: Stillezone, Friluftszone og Facilitetszone. Det er bemærkelsesværdigt, at ord som natur, biodiversitet, hensyn etc. slet ikke indgår i zonebetegnelserne. Her vil DOF i stedet gerne foreslå, at Friluftszone erstattes med Friluftsliv-/Naturzone, da det vil signalere en afbalanceret tilgang ved interesseafvejningen i disse områder. Facilitetszone kan med fordel erstattes af Aktivetszone/Aktivzone. Planens titel kunne fx være ”Zonering af hensyn til natur og friluftsliv på Naturstyrelsens arealer”.

Zoneringsprocessen

Det fremgår af udkastet, at zoneringsprocessen skal forløbe på enhedsniveau og derved sikre størst mulig inddragelse af lokalkendskab, dog primært hvad angår friluftslivets vaner. Det vil således skulle være enhedens friluftslivs-ansvarlige og/eller enhedens friluftsteam, der skal udarbejde zoneringsplanen for enhedens arealer. Her ville det være

naturligt i lige så høj grad at inddrage og ansvarliggøre medarbejdere, der primært arbejder med bevarelse og sikring af biodiversiteten på arealerne.

Det er tankevækkende, når man læser forslaget til fremgangsmåde i udkastet:

- 1) Der skal indledningsvis foretages en definerings af enhedens overordnede målsætning for friluftslivet på enhedens samlede arealer, hvorefter der tegnes en første grovskitse til zonerings på baggrund af lokalkendskabet. Det er, hedder det i Naturstyrelsens notat, ”vigtigt at første udkast laves ud fra en umiddelbar vurdering af et areals egnethed og potentiale for ikke at begrænse sig for tidligt i processen”.
- 2) Herefter gennemgås og tilrettes udkastet i forhold til en række baggrundskriterier, hvor ’Administrative udpegninger’ er et af dem (lovgivningsmæssigt beskyttede arealer, Natura 2000, NBL §3-arealer, Naturtyper udpeget i Naturplejestrategien og ’Pas På-kort’) og f.eks. ’Publikumsgrundlaget’ et andet.
- 3) Den samlede zonerings fremlægges og bearbejdes på workshop i driftsplanprocessen, og som noget nyt i forhold til et tidligere udkast til zoneringsprincipper fremhæves det nu, at det er vigtigt at inddrage f.eks. brugerrådene i hele processen – allerede fra den første grovskitse.

Det forekommer stærkt betænkeligt, at naturhensynene i zoneringsprocessen først inddrages i andet led, nemlig når enhedens friluftsteam har foretaget en grovzonerings ud fra kendskabet til friluftslivets benyttelse af det omhandlede areal – og at naturhensynet da kun indgår som et af mange baggrundskriterier, oven i købet kun i det omfang naturhensynet er institutionaliseret i form af ’administrative udpegninger’.

Ud fra et fuglebeskyttelseshensyn (og utvivlsomt også et bredere naturbeskyttelseshensyn) burde processen efter DOF’s opfattelse indledes med en kortlægning af de forstyrrelsesfølsomme områder og dermed en udpegnings af stillezonerne, gerne med jagt- og forstyrrelsesfrie kerneområder. Med afsæt heri vil det så være muligt at udlægge ’friluftszoner’ som bufferzoner omkring stillezonerne, og så på de resterende arealer udpege ’Facilitetszoner’. Eventuelt tiloversblevne arealer kan så efterfølgende indlemmes i ’friluftszonerne’.

Denne fremgangsmåde vil give den størst mulige beskyttelse af forstyrrelsesfølsomme arter (og biotoper) og dermed varetage hensynet til biodiversiteten, samtidig med at det som tillægsgevinst også vil give de størst mulige oplevelsesmuligheder for friluftslivet i det hele taget.

Som inspiration til en mere afbalanceret fremgangsmåde lod Naturpark Åmosen i 2010 udarbejde et sådant følsomhedskort, som det var tanken at lade indgå i den videre planlægning af aktiviteterne i naturparken. Kortlægningen skete på basis af en systematisk indsamling af data om forstyrrelsesfølsomme arter og naturtyper, herunder for arternes vedkommende estimering af flugtafstande og årstidsvariation m.v., hvorefter der kunne

udtegnes kort med særlige hensynszoner af hensyn til biodiversiteten. Det var fx områder, hvor særlige hensyn skulle tages i yngletiden for at sikre sårbar biodiversitet og gode naturoplevelser. Det var en fin proces.

DOF's deltagelse

DOF vil meget gerne deltage aktivt i den konkrete, lokale zoneringsproces. Her er det imidlertid et problem, at DOF kun er repræsenteret i godt halvdelen af Naturstyrelsens brugerråd, idet vi ikke er inviteret med de øvrige steder. Det kan forhåbentlig løses inden processen for alvor påbegyndes, da brugerrådene lader til at få en central rolle. Vi vil gerne opfordre til, at zoneringsprocessen indledes med en sådan kortlægning – forud for den første skitsering af de forskellige zoner, og i øvrigt opfordre til, at enheden inddrager lokal viden om forekomster af forstyrrelses-sårbare arter og naturtyper, uanset om denne viden måtte være til stede i brugerrådene eller ej.

Monitering

Fremadrettet bør der lægges vægt på at monitere og indsamle viden om effekten af den ordning man ender med at indføre. Problemet i dag er, at der kun i meget ringe grad indsamles og evalueres på viden om den rekreative brug af naturen, herunder effekten på biodiversiteten. Det vil kunne gøres langt bedre med en systematisk indsamling af oplysninger om aktiviteter, arrangementer, besøgende etc. sammenholdt med viden om status og udvikling for truede og sårbar natur og biodiversitet.

Med venlig hilsen

Dansk Ornitologisk Forening
BirdLife Denmark

Egon Østergaard

Formand

Knud N. Flensted

Biolog